

מבוא למערכות לומדות (236756)

סמסטר אביב תשפ"ב – 23 בספטמבר 2022

מרצה: ד"ר ניר רחנפלד

מבחן מסכם מועד ב' – פיתרון חלקי

שימו לב: הפתרונות המופיעים כאן הם חלקיים בלבד ומובאים בשביל לעזור לכם בתהליך הלמידה. ייתכנו כאן חוסרים / ליקויים / טעויות של ממש.

הנחיות הבחינה:

- **משך הבחינה:** 3 שעות.
- **חומר עזר:** המבחן בחומר סגור (ללא ספרים, מחברות, דפי נוסחאות).
- מחשבון: מותר.
- כלי כתיבה: עט בלבד.
- יש לכתוב את התשובות על גבי שאלון זה.
- מותר לענות בעברית או באנגלית.
- קריאות:
 - תשובה בכתב יד לא קריא – לא תיבדק.
 - בשאלות רב-ברירה – הקיפו את התשובות בבירור. סימונים לא ברורים יביאו לפסילת התשובה.
 - לא יתקבלו ערעורים בנושא.
- במבחן 14 עמודים ממוספרים סה"כ, כולל עמוד שער זה שמספרו 1 ושלושה עמודי טיוטה בסוף הגיליון.
- נא לכתוב רק את המבוקש ולצרף הסברים קצרים עפ"י ההנחיות.
- **בתום המבחן יש להגיש את שאלון זה בלבד.**

מבנה הבחינה:

- **חלק א' [76 נק']:** 3 שאלות פתוחות.
- **חלק ב' [24 נק']:** 4 שאלות סגורות (אמריקאיות) [כל אחת 6 נק'].

בהצלחה!

חלק א' – שאלות פתוחות [76 נק']

שאלה 1: Multi-Layer Perceptron (MLP) [26 נק']

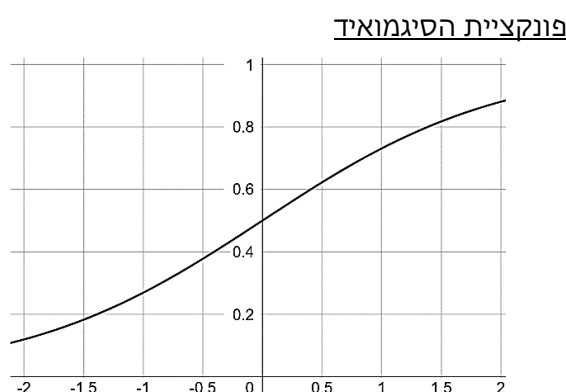
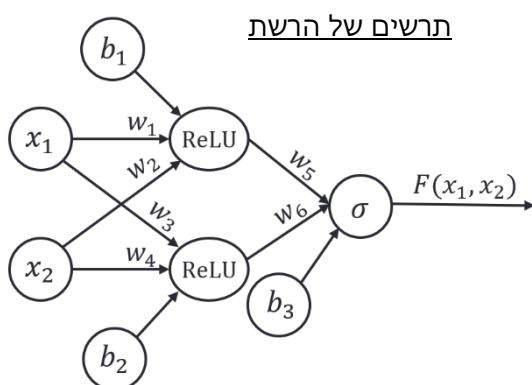
נתון דאטה דו-ממדי עם סיווגים בינאריים (± 1) .

נבנה רשת MLP עם שתי שכבות ליניאריות בתור פונקציה $F: \mathbb{R}^2 \rightarrow (0,1)$ המוגדרת:

$$F(x_1, x_2) = \sigma(w_5 \cdot \text{ReLU}(w_1 x_1 + w_2 x_2 + b_1) + w_6 \cdot \text{ReLU}(w_3 x_1 + w_4 x_2 + b_2) + b_3)$$

כאשר $w_1, \dots, w_6, b_1, b_2, b_3 \in \mathbb{R}$ הם פרמטרים סקלריים, פונקציית האקטיבציה היא $\text{ReLU}(z) = \begin{cases} 0, & z \leq 0 \\ z, & z > 0 \end{cases}$

והפלט של הרשת עובר דרך פונקציית הסיגמואיד: $\sigma(z) = \frac{1}{1 + \exp\{-z\}}$.

נבין את הרשת לאימון.

נשים לב שהרשת מחזירה הסתברות ובסעיפים הבאים נשתמש ב-Negative-log-likelihood-loss המוגדר בתור:

$$\ell(\underbrace{x}_{\in \{0,1\}^2}, \underbrace{y}_{\in \{0,1\}}) = -y \ln(F(x_1, x_2)) - (1 - y) \ln(1 - F(x_1, x_2))$$

א. [2 נק'] חשבו את הנגזרת החלקית $\frac{\partial \ell}{\partial F}$.

תשובה סופית (לרשותכם טיוטה בסוף הגיליון):

$$\frac{\partial \ell(x, y)}{\partial F} = -\frac{y}{F(x_1, x_2)} + \frac{1 - y}{1 - F(x_1, x_2)}$$

ב. [2 נק'] כתבו פונקציה שמהווה subgradient לפונקציית ה-ReLU.

תשובה סופית (לרשותכם טיוטה בסוף הגיליון):

$$\text{ReLU}'(z) = \begin{cases} 0, & z \leq 0 \\ 1, & z > 0 \end{cases}$$

לשם הפשטות, נגדיר שלושה סימוני עזר:

$$F(x_1, x_2) = \sigma(\underbrace{w_5 \cdot \text{ReLU}(\underbrace{w_1x_1 + w_2x_2 + b_1}_{\triangleq a_1})}_{\triangleq a_3} + \underbrace{w_6 \cdot \text{ReLU}(\underbrace{w_3x_1 + w_4x_2 + b_2}_{\triangleq a_2})}_{\triangleq a_3} + b_3)$$

לשימושכם בהמשך, להלן כמה נגזרות חלקיות מהשכבה הראשונה:

$\frac{\partial a_3}{\partial w_1} = w_5 \cdot \text{ReLU}'(a_1) \cdot x_1$	$\frac{\partial a_3}{\partial w_2} = w_5 \cdot \text{ReLU}'(a_1) \cdot x_2$	$\frac{\partial a_3}{\partial w_3} = w_6 \cdot \text{ReLU}'(a_2) \cdot x_1$	$\frac{\partial a_3}{\partial w_4} = w_6 \cdot \text{ReLU}'(a_2) \cdot x_2$
$\frac{\partial a_3}{\partial b_1} = w_5 \cdot \text{ReLU}'(a_1)$	$\frac{\partial a_3}{\partial b_2} = w_6 \cdot \text{ReLU}'(a_2)$		

$\frac{\partial a_3}{\partial w_5} = \text{ReLU}(a_1)$	$\frac{\partial a_3}{\partial w_6} = \text{ReLU}(a_2)$	$\frac{\partial a_3}{\partial b_3} = 1$	ומהשכבה השנייה:
--	--	---	-----------------

ג. [2 נק'] חשבו את הנגזרת החלקית $\frac{\partial \ell}{\partial a_3}$ (שימו לב שכבר חישבנו את $(\frac{\partial \ell(x,y)}{\partial F})$.
 תכונת עזר: הנגזרת של הסיגמואיד היא $\frac{d}{dz} \sigma(z) = \sigma(z)(1 - \sigma(z))$.

תשובה סופית:

$$\frac{\partial \ell(x,y)}{\partial a_3} = -y + \sigma(a_3)$$

שני הסעיפים הבאים מדגימים **בעיה** שיכולה לקרות בזמן אימון עם ReLU.

ד. [7 נק'] נניח שהפרמטרים מאותחלים באופן הבא: $w_1 = \dots = w_6 = 0, \quad b_1 = b_2 = b_3 = -1$.
 נחשב את ערכי הפרמטרים אחרי צעד gradient descent יחיד לפי דוגמה נתונה (x, y) עם גודל צעד $\eta = 1$.
 מלאו את התשובות הסופיות בטבלאות.
 שימו לב: התשובות יכולות להיות תלויות ב- (x, y) אבל לא ב- a_1, a_2, a_3 .
 מותר להשאיר ביטויים כמו $\sigma(c)$ כאשר $c \in \mathbb{R}$ מספר קבוע מפורש, מבלי לחשב את ערכם במחשבון.

First layer		Second layer	
Parameter	Value	Parameter	Value
w_1	0	w_5	0
w_2	0	w_6	0
w_3	0	b_3	$-1 - (\sigma(-1) - y)$
w_4	0		
b_1	-1		
b_2	-1		

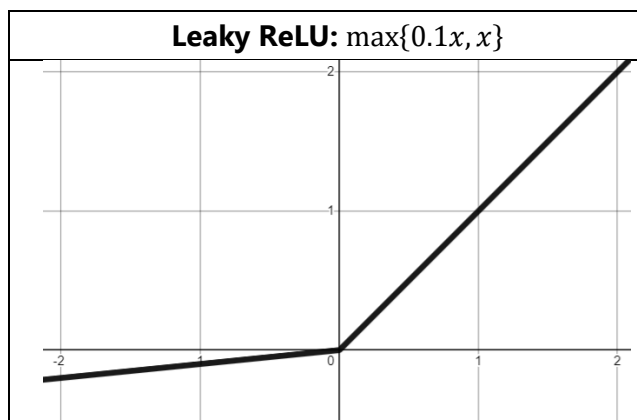
ה. [7 נק'] מה יקרה אחרי $T \geq 2$ צעדי גרדיינט (לפי אותה דוגמה (x, y) ואותו η)? ענו בקצרה ובאופן איכותי (qualitative).

תשובה סופית (לרשותכם טיטה בסוף הגיליון):

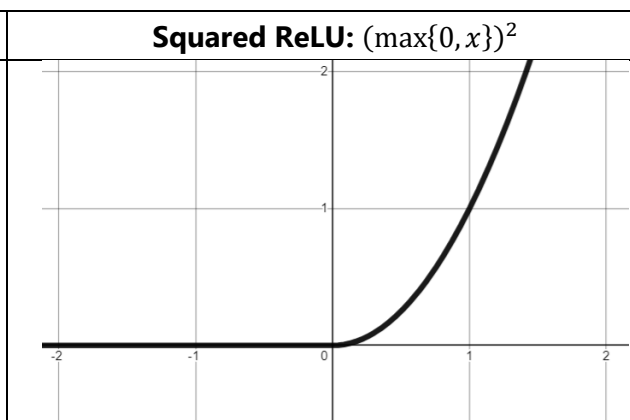
הכל יישאר ללא שינוי חוץ מ- b_3 , כי כל הגרדיינטים האחרים תמיד יהיו אפסים.

ו. [6 נק'] אילו מפונקציות האקטיבציה הבאות ימנעו את הבעיה שהדגמנו בסעיפים הקודמים (עבור אתחול זהה)? סמנו את כל האפשרויות המתאימות.

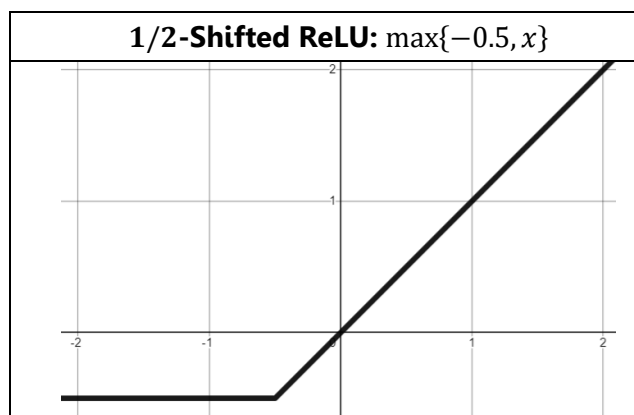
(A)

(B)

(C)

שאלה 2: מסווגים ליניאריים [20 נק']

נתון דאטה d -ממדי $\{(x_i, y_i)\}_{i=1}^m$ עם סיווגים בינאריים (± 1) .

א. [10 נק'] נשתמש ב-Hinge loss ונגדיר את הבעיה הקמורה (ללא רגולרזציה): $\operatorname{argmin}_{\mathbf{w} \in \mathbb{R}^d} \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \max\{0, 1 - y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i\}$

i. עבור דוגמה כלשהי (x_i, y_i) , האם הפונקציה $\max\{0, 1 - y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i\}$ חוסמת מלמעלה את ה-loss 0-1? נמקו בקצרה.

תשובה והסבר קצר:

כן.

ii. נתון: הדאטה פריד ליניארית הומוגנית.

הוכיחו \ הפריכו: לבעיה שהוגדרה קיים פיתרון אופטימלי כלשהו $\mathbf{w}^* \in \mathbb{R}^d$ עם נורמה סופית (משמע $\|\mathbf{w}^*\|_2 < \infty$).

תשובה:

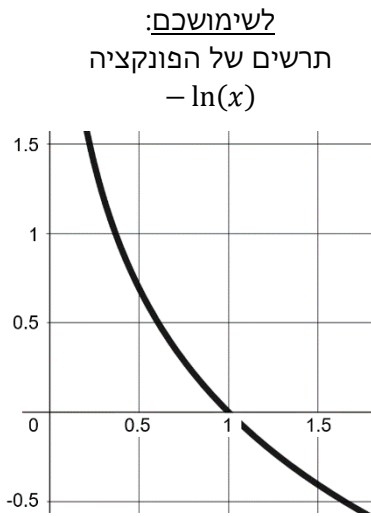
לפי הנתונים קיים \mathbf{w} מפריד "נכון", משמע $\forall i \in [m]$ מתקיים $z_i \triangleq y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i > 0$.

יש אוסף סופי של נקודות אימון ולכן ניתן להגדיר $\alpha \triangleq \frac{1}{\min_{i \in [m]} y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i}$

נגדיר מפריד חדש $\mathbf{w}_\alpha \triangleq \alpha \mathbf{w}$.

כעת $\forall i \in [m]$ מתקיים $\mathcal{L}(\mathbf{w}_\alpha) = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \max\left\{0, 1 - \underbrace{\alpha y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i}_{\geq 1}\right\} = 0$

ב. [10 נק'] נשתמש ב-Log. loss ונגדיר את הבעיה הקמורה (ללא רגולריזציה): $\operatorname{argmin}_{\mathbf{w} \in \mathbb{R}^d} \left\{ \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m -\ln \left(\frac{1}{1+\exp\{-y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i\}} \right) \right\}$.
 i. עבור דוגמה כלשהי (\mathbf{x}_i, y_i) , האם הפונקציה $-\ln \left(\frac{1}{1+\exp\{-y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i\}} \right)$ חוסמת מלמעלה את ה-loss 0-1? נמקו בקצרה.

תשובה והסבר קצר:

לא. למשל עבור $-y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i = \epsilon \rightarrow 0$ מקבלים $-\ln \frac{1}{2} \approx 0.7 < 1$.

ii. נתון: הדאטה פריד ליניארית הומוגנית.

הוכיחו \ הפריכו: לבעיה שהוגדרה קיים פיתרון אופטימלי כלשהו $\mathbf{w}^* \in \mathbb{R}^d$ עם נורמה סופית (משמע $\|\mathbf{w}^*\|_2 < \infty$).

תשובה:

לפי הנתונים קיים מפריד "נכון", משמע $\forall i \in [m]$ מתקיים $z_i \triangleq y_i \mathbf{w}^T \mathbf{x}_i > 0$.

ויהי מפריד חדש $\mathbf{w}_\alpha \triangleq \alpha \mathbf{w}$ עבור $\alpha > 1$.

ככל שנגדיל את α נקבל loss נמוך יותר כי $\frac{1}{1+\exp\left\{\frac{-\alpha z_i}{<0}\right\}}$ מונוטוני עולה ב- α ו- $(-\ln x)$ מונוטוני יורד ב- x .

שאלה 3: Kernel SVM [30 נק']

א. [12 נק'] נתון דאטה d -ממדי $\{(x_i, y_i)\}_{i=1}^m$ עם סיווגים בינאריים (± 1) . נתונה פונקציית Kernel כלשהי $K: \mathbb{R}^d \times \mathbb{R}^d \rightarrow \mathbb{R}$. צוות מחקר פתר שתי בעיות אופטימיזציה שלמדנו:

- (i) Dual Linear SVM לפי ה-raw features. נסמן את וקטור המשתנים הדואליים שנלמדו בתור $\alpha \in \mathbb{R}_+^m$.
 (ii) Dual Kernel SVM לפי פונקציית הקרנל K . נסמן את וקטור המשתנים הדואליים שנלמדו בתור $\alpha' \in \mathbb{R}_+^m$.

נתון שבשני המקרים נמצאו פתרונות שמשתמשים ב- $\log m$ וקטורים בתור support vectors (משמע, בכל אחד מהפתרונות α, α' יש בדיוק $\log m$ כניסות שאינן 0).

בזמן מבחן (לאחר האימון) כשמקבלים דוגמה חדשה לסיווג $x \in \mathbb{R}^d$, כללי ההחלטה של המודלים הינם:

Kernel SVM

$$h_{\alpha'}(x) = \text{sign} \left(\sum_{i=1}^m \alpha'_i y_i K(x_i, x) \right)$$

Linear SVM

$$h_{\alpha}(x) = \text{sign} \left(\sum_{i=1}^m \alpha_i y_i x_i^T x \right)$$

(i) בזמן המבחן, מה סיבוכיות המקום המינימלית שנדרשת עבור כלל ההחלטה של Linear SVM? סמנו והסבירו בקצרה.

e. $\mathcal{O}(m^2)$ c. $\mathcal{O}(\log(m) \cdot d)$ a. $\mathcal{O}(d)$ f. $\mathcal{O}(d^2)$ d. $\mathcal{O}(m \cdot d)$ b. $\mathcal{O}(m)$

הסבר תמציתי:

מדובר במסווג לינארי. צריך לשמור רק וקטור מפריד יחיד. מתקיים

$$h_{\alpha}(x) = \text{sign} \left(\underbrace{\left(\sum_{i=1}^m \alpha_i y_i x_i^T \right)}_{\triangleq w^T} x \right)$$

הערות בדיקה: למי שסימנו את תשובה (c) ירד ניקוד חלקי בלבד.

(ii) בזמן המבחן, מה סיבוכיות המקום המינימלית שנדרשת עבור כלל ההחלטה של Kernel SVM (ללא הנחות על הקרנל)?

e. $\mathcal{O}(m^2)$ c. $\mathcal{O}(\log(m) \cdot d)$ a. $\mathcal{O}(d)$ f. $\mathcal{O}(d^2)$ d. $\mathcal{O}(m \cdot d)$ b. $\mathcal{O}(m)$

הסבר תמציתי:

למדנו ש-RBF-Kernel מוגדר בתור: $K(\mathbf{u}, \mathbf{v}) = \exp\left\{-\frac{1}{2\sigma^2}\|\mathbf{u} - \mathbf{v}\|_2^2\right\}$ עבור היפרפרמטר $\sigma^2 > 0$.
 ב. [4 נק'] כעת, נבין את ההתנהגות של כלל ההחלטה של RBF-Kernel SVM בגבול $\sigma^2 \rightarrow \infty$.

ניתן להניח:

- ווקטור המקדמים $\alpha' \in \mathbb{R}_+^m$ הדואליים חסום. משמע, קיים $0 < c_1 < \infty$ כך שמתקיים $\|\alpha'\|_2 \leq c_1$.
- הדוגמאות בהתפלגות חסומות. משמע, קיים $0 < c_2 < \infty$ כך ש- $\forall \mathbf{x} \in \mathcal{X}$ מתקיים $\|\mathbf{x}\|_2 \leq c_2$.

חשבו את הגבול $\lim_{\sigma^2 \rightarrow \infty} h_{\alpha'}(\mathbf{x}) = \lim_{\sigma^2 \rightarrow \infty} \text{sign}(\sum_{i=1}^m \alpha'_i y_i K(\mathbf{x}_i, \mathbf{x}))$

רמז: כאן הגבול מקיים $\lim_{\sigma^2 \rightarrow \infty} \text{sign}(\sum_{i=1}^m \alpha'_i y_i K(\mathbf{x}_i, \mathbf{x})) = \text{sign}\left(\lim_{\sigma^2 \rightarrow \infty} (\sum_{i=1}^m \alpha'_i y_i K(\mathbf{x}_i, \mathbf{x}))\right)$

תשובה:

$$= \text{sign}\left(\sum_{i=1}^m \alpha'_i y_i\right) = \mathbb{I}\left[\left(\sum_{y_i=+1} \alpha'_i\right) > \left(\sum_{y_i=-1} \alpha'_i\right)\right]$$

ומקבלים כלל החלטה קבוע שתלוי במקדמים.

ג. [7 נק'] נתונה התפלגות \mathcal{D} כלשהי על דוגמאות d -ממדיות חסומות (נניח $\forall \mathbf{x} \in \mathcal{D}: \|\mathbf{x}\|_2 \leq 1$) וסיווגים בינאריים (± 1) מתאימים. וידוע שההתפלגות מאוזנת כך שמתקיים $\Pr_{(x,y) \sim \mathcal{D}}[y = 1] = \Pr_{(x,y) \sim \mathcal{D}}[y = -1] = \frac{1}{2}$.

דוגמים 200 דוגמאות אימון ומאמנים עליהן חמישה מודלים שונים. לפניכם טבלה עם תוצאות האימון וההכללה.

דיוק / מודל	(א)	(ב)	(ג)	(ד)	(ה)
אימון	53%	92%	89%	100%	100%
הכללה	50%	89%	50%	23%	84%

מבין חמשת המודלים שנלמדו, שניים הם מודלי RBF-Kernel SVM עם ערכי σ^2 קיצוניים מאד: $[10^{-6}, 10^6]$.

אילו?

הנחה: לשם פשטות, הניחו שבשני המודלים האלה הווקטור הדואלי $\alpha' \in \mathbb{R}_+^m$ שנלמד מקיים $\forall i: \alpha'_i \in [0.1, 10]$.
 הערות: אנו עוסקים במקרה הסביר ולא במקרי קצה. מדובר בניתוח אנליטי, לכן הניחו שאין שגיאות נומריות.

i. איזו עמודה מתאימה למודל RBF עם $\sigma^2 = 10^6$? (א) (ב) (ג) (ד) (ה)

ii. איזו עמודה מתאימה למודל RBF עם $\sigma^2 = 10^{-6}$? (א) (ב) (ג) (ד) (ה)

הסעיף הבא בלתי תלוי בסעיפים הקודמים.

נתונה נקודה $w \in \mathbb{R}^d$.

נגדיר את הפונקציה $K: (\mathbb{R}^d \times \mathbb{R}^d) \rightarrow \mathbb{R}$ בתור $K(u, v) = \frac{1}{2} (\|u - w\|^2 + \|v - w\|^2 - \|u - v\|^2)$.

ד. [7 נק'] הוכיחו שהפונקציה K מהווה קרנל חוקי.

עשו זאת ע"י הגדרה ברורה של פונקציית מיפוי $\phi: \mathbb{R}^d \rightarrow \mathbb{R}^p$ והוכחה שמתקיים $K(u, v) = \langle \phi(u), \phi(v) \rangle$.

רמז: מומלץ להגדיר מיפוי שמקיים $p = d$.

תשובה (לרשותכם טיוטה בסוף הגיליון):

המיפוי הוא $\phi(z) = z - w$.

חלק ב' – שאלות רב-ברירה [24 נק']

בשאלות הבאות סמנו את התשובות המתאימות (לפי ההוראות). בחלק זה אין צורך לכתוב הסברים.

הערות בדיקה: בסעיפים ב'-ד' ירדו 2 נקודות על כל טענה מיותרת שסומנה או טענה נכונה שחסרה.

א. [6 נק'] נתונים מרחב דוגמאות $\mathcal{X} \subseteq \mathbb{R}^d$ ומחלקת היפותזות כלשהי \mathcal{H} מעל \mathcal{X} .

בנוסף, נתונה תת-קבוצה $\mathcal{X}' \subset \mathcal{X}$.

נגדיר את מחלקת ההיפותזות \mathcal{Q} על ידי **צמצום תחום ההגדרה** של ההיפותזות ב- \mathcal{H} לתת-קבוצה \mathcal{X}' :

$$\mathcal{Q} = \{ q_h \triangleq h|_{\mathcal{X}'} \mid h \in \mathcal{H} \}, \text{ where } q_h(x) = \begin{cases} h(x), & x \in \mathcal{X}' \\ \text{undefined}, & x \notin \mathcal{X}' \end{cases}$$

סמנו את הטענה הנכונה.

a. מתקיים בהכרח $VCdim(\mathcal{H}) \geq VCdim(\mathcal{Q})$ וייתכנו מקרים שבהם $VCdim(\mathcal{H}) > VCdim(\mathcal{Q})$.

b. מתקיים בהכרח $VCdim(\mathcal{H}) \leq VCdim(\mathcal{Q})$ וייתכנו מקרים שבהם $VCdim(\mathcal{H}) < VCdim(\mathcal{Q})$.

c. מתקיים בהכרח $VCdim(\mathcal{H}) = VCdim(\mathcal{Q})$.

d. כל הטענות הקודמות שגויות.

ב. [6 נק'] סמנו את כל הטענות הנכונות ביחס ל-**Feature selection**.

a. שיטות Wrapper (למשל Sequential feature selection) יש להפעיל לפני שלב ה-data imputation.

b. שיטות Wrapper (למשל Sequential feature selection) יש להפעיל לפני שלב ה-data normalization.

c. בבעיות סיווג: לפני האימון, ניתן להסיר כל פיצ'ר שיש קורלציה 0 בינו לבין ה-target variable, מבלי לפגוע

בביצועים של אלגוריתמי למידה על סט האימון.

d. נתון עץ החלטה כלשהו בעומק L (מספר הקשתות המקסימלי מהשורש לעלה כלשהו).

כפי שלמדנו, כל צומת מסוג לשתי אפשרויות בעזרת threshold על פיצ'ר אחד.

אזי, העץ כולו משתמש לכל היותר ב- $(2L - 1)$ פיצ'רים.

e. מאמנים מסוג AdaBoost עם Decision stump כמסוג בסיס במשך T איטרציות.

אזי, המסוג ה"חזק" שמתקבל משתמש לכל היותר ב- T פיצ'רים.

ג. [6 נק'] נתונות שתי פונקציות קמורות $f, g: C \rightarrow \mathbb{R}$ המוגדרות מעל סט קמור C .

סמנו את כל הטענות הנכונות בהכרח.

a. הפונקציה $h(z) = f(z) + g(z)$ הינה קמורה.

b. הפונקציה $h(z) = \max\{f(z), g(z)\}$ הינה קמורה.

c. הפונקציה $h(z) = \min\{f(z), g(z)\}$ הינה קמורה.

d. הפונקציה $h(z) = f(g(z))$ הינה קמורה.

e. הפונקציה $h(z) = af(z) + b$ הינה קמורה לכל $a, b \in \mathbb{R}$.

ד. [6 נק'] ניזכר בשתי פונקציות loss שלמדנו: $\ell_{\text{hinge}}(z) = \max\{0, 1 - z\}$, $\ell_{\text{ramp}}(z) = \min\{1, \max\{0, 1 - z\}\}$

מגדירים שתי בעיות סיווג ליניארי (עם דאטה זהה):

$$\underbrace{\operatorname{argmin}_{\mathbf{w} \in \mathbb{R}^d} \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \ell_{\text{hinge}}(\mathbf{y}_i \mathbf{w}^\top \mathbf{x}_i)}_{\triangleq P_{\text{hinge}}}, \quad \underbrace{\operatorname{argmin}_{\mathbf{w} \in \mathbb{R}^d} \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \ell_{\text{ramp}}(\mathbf{y}_i \mathbf{w}^\top \mathbf{x}_i)}_{\triangleq P_{\text{ramp}}}$$

סמנו את כל הטענות הנכונות (השאלה עוסקת במקרה הסביר ולא במקרי קצה).

a. הבעיה P_{hinge} צפויה להיות יותר רגישה ל-*outliers* מאשר הבעיה P_{ramp} .

b. הבעיה P_{hinge} קמורה ואילו הבעיה P_{ramp} אינה קמורה.

c. עבור הבעיה P_{hinge} , נקודה בה הנגזרת מוגדרת ומתאפסת היא מינימום גלובאלי.

d. עבור הבעיה P_{ramp} , נקודה בה הנגזרת מוגדרת ומתאפסת היא מינימום גלובאלי.

e. ערך המינימום הגלובאלי של P_{hinge} הוא 0 \Leftrightarrow ערך המינימום הגלובאלי של P_{ramp} הוא 0.